

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA

JĘZYK POLSKI – KLASY IV-VIII

Spis treści

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY IV	2
SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY V	5
SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VI	8
SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VII	13
SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VIII	17

mgr Aleksandra Mickiewicz

mgr Aleksandra Minda

mgr Magdalena Piórkowska

mgr Beata Świątek

mgr Dorota Zach

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY IV

Ocenę *niedostateczną* otrzymuje uczeń, który nie spełni wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę *dopuszczającą* otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	Wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem ⇒ formułuje pytania i udziela odpowiedzi odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej ⇒ stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem ⇒ mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu ⇒ wypowiada komunikaty zawierające proste informacje ⇒ wygłasza teksty utworów z pamięci ⇒ rozumie uwagi nauczyciela, stosuje się do nich
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ rozumie ogólny sens czytanych utworów ⇒ stara się płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym czytać głośno teksty ⇒ zna podstawowe elementy budowy świata przedstawionego ⇒ w utworze odróżnia wypowiedzi narratora i bohatera utworu ⇒ wie, czym jest wers, zwrotka
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów ⇒ reaguje na wypowiedzi innych w sposób werbalny i niewerbalny (mimiką, gestem, postawą) ⇒ podaje potrzebne informacje z wysłuchanego komunikatu
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ buduje proste wypowiedzi na podany temat ⇒ z pomocą nauczyciela zapisuje dialog, układa plan ramowy wypowiedzi, zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze ⇒ instruowany przez nauczyciela lub innych uczniów uzupełnia prosty schemat, tabelę ⇒ zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne ⇒ stara się o estetykę zapisu wypowiedzi
NAUKA O JĘZYKU	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stosuje wiedzę językową w zakresie: <ol style="list-style-type: none"> 1. słownictwa (dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne do podanych) 2. składni (z pomocą nauczyciela buduje poprawne zdania pojedyncze, wyróżnia części główne zdania, odróżnia wypowiedzenia pojedyncze od złożonych, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu) 3. fleksji (wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu, z pomocą nauczyciela określa formę odmiennych części mowy) 4. fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby)

Ocenę *dostateczną* otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	Wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej ⇒ dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji ⇒ dobiera intonację zdaniową, formułuje pytania i odpowiedzi w związku z konkretną lub wyobrażoną sytuacją życiową ⇒ wypowiada się w sposób logiczny i uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne ⇒ składa życzenia, gratulacje ⇒ recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens ⇒ stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych ⇒ stosuje się do uwag nauczyciela i podejmuje próby doskonalenia wypowiedzi
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ podejmuje rozmowę na temat sensu opowiadania, powieści, wiersza, artykułu ⇒ wybiera potrzebne informacje z instrukcji, przypisu, tabeli, notatki, schematu ⇒ poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów ⇒ dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe ⇒ nazywa w tekście prozatorskim elementy świata przedstawionego ⇒ posługuje się pojęciem wersu i zwrotki, wskazuje zawarte w nich treści
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ tworzy notatkę na podstawie wysłuchanego komunikatu: uzupełnia tabelę, schematy, z pomocą nauczyciela formułuje kilkuzdaniową wypowiedź ⇒ słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada

	<p>⇒ powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii</p> <p>⇒ rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów</p>
PISANIE	<p>⇒ konstruuje wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym</p> <p>⇒ używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych</p> <p>⇒ samodzielnie zapisuje dialog</p> <p>⇒ buduje ramowy plan wypowiedzi w formie równoważników zdań, zdań pytających i oznajmujących</p> <p>⇒ układa opowiadanie odtwórcze</p> <p>⇒ redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu</p> <p>⇒ stosuje podstawowe zasady ortografii i interpunkcji stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu</p> <p>⇒ dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne</p>
NAUKA O JĘZYKU	<p>⇒ stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście) 2. składni (dostrzega funkcję głównych części zdania, konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone, odróżnia zdanie od równoważnika zdania, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych) 3. fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników, łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenia złożone, poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym) 4. fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linijki)

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	Wymagania
MÓWIENIE	<p>⇒ przedstawia własne zdanie w rozmowie</p> <p>⇒ uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy sytuacjami dnia codziennego</p> <p>⇒ formułuje logiczne pytania i odpowiedzi</p> <p>⇒ wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń</p> <p>⇒ opisuje i zachęca w wypowiedziach związanych z różnymi tekstami kultury</p> <p>⇒ wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu; stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi</p> <p>⇒ posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimika, gest)</p>
CZYTANIE	<p>⇒ odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym, wskazuje treści przenośne, próbuje je wyjaśnić</p> <p>⇒ głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji</p> <p>⇒ odróżnia teksty poetyckie od prozatorskich, wskazuje charakterystyczne cechy rodzajowe</p> <p>⇒ wskazuje środki stylistyczne (przenośnia, porównanie, epitet)</p> <p>⇒ wyróżnia elementy świata przedstawionego w opowiadaniu i baśni</p> <p>⇒ odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce</p>
SŁUCHANIE	<p>⇒ koncentruje uwagę podczas słuchania wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów, przekazuje najważniejsze treści</p> <p>⇒ odróżnia informacje ważne od mniej ważnych</p> <p>⇒ na podstawie słuchanego tekstu rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania</p> <p>⇒ właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu</p>
PISANIE	<p>⇒ stosuje wypowiedzenia pojedyncze i złożone w tworzonej wypowiedzi</p> <p>⇒ zapisuje dialog w opowiadaniu</p> <p>⇒ komponuje i przekształca plan wypowiedzi</p> <p>⇒ pisze opowiadanie twórcze, list, baśń</p> <p>⇒ dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi, poprawia je</p> <p>⇒ stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi</p>
NAUKA O JĘZYKU	<p>⇒ umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi, unikając powtórzeń i błędów stylistycznych) 2. składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone, celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej, stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji) 3. fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach) 4. fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie)

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	Wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych ⇒ rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego ⇒ stosuje odpowiednie słownictwo, buduje wypowiedź o charakterze opisu lub instrukcji ⇒ podejmuje próby interpretacji przenośnych treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania, zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu ⇒ wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi ⇒ dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ odczytuje i wyjaśnia treści przenośne i symboliczne utworu ⇒ głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby podkreślić jego sens ⇒ wyjaśnia poetyckie środki stylistyczne (przenośnia, porównanie, epitet) w utworach z listy lektur przewidzianych programem nauczania ⇒ posługuje się pojęciami: narrator, bohater, rym, wers, zwrotka ⇒ wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich ⇒ wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu ⇒ nazywa intencje nadawcy komunikatu
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ komponuje poprawne pod względem składniowym, stylistycznym i językowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji ⇒ redaguje instrukcje użytkowe i reguły zachowań w różnych sytuacjach życiowych ⇒ dokonuje autokorekty napisanego tekstu
NAUKA O JĘZYKU	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie: <ol style="list-style-type: none"> 1. słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej) 2. składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzi złożonych) 3. fleksji (w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania) 4. fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów)

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	Wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania ⇒ podejmuje rozmowę na temat dzieła spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie czwartej ⇒ interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym teksty spoza listy lektur przewidzianej programem nauczania ⇒ odczytuje głośno utwory poetyckie i prozatorskie i dokonuje ich interpretacji
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich (także spoza listy lektur)
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych ⇒ wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi
NAUKA O JĘZYKU	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki ⇒ poszerza wiedzę językową

W pełni posiada wiedzę i umiejętności określone w programie nauczania danej dziedziny edukacyjnej, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia oraz biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania przedmiotu, proponuje rozwiązania nietypowe lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych na poziomie międzyszkolnym, powiatu i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim, powiatowym albo krajowym lub posiada inne

porównywalne osiągnięcia. Ponadto laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim w szkole podstawowej oraz laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, otrzymują z danych zajęć edukacyjnych celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY V

Ocenę *niedostateczną* otrzymuje uczeń, który nie spełni wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę *dopuszczającą* otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	Wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ nawiązuje kontakt werbalny z kolegami i nauczycielem, ⇒ formułuje pytania i odpowiada odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej, ⇒ potrafi samodzielnie połączyć kilka zdań w logiczną wypowiedź, ⇒ zachowuje porządek chronologiczny w opowiadaniu i streszczeniu, ⇒ nazwa cechy, opisując przedmioty, krajobraz, wygląd postaci, ⇒ potrafi zastosować słownictwo wyrażające prośbę i polecenie, zaproszenie, przeprosiny, ⇒ potrafi opanować pamięciowo tekst prozatorski lub poetycki, ⇒ zna najważniejsze zasady poprawności językowej, dzięki którym jego wypowiedzi są zrozumiałe dla odbiorcy, ⇒ stosuje się do zaleceń nauczyciela w doskonaleniu umiejętności komunikacji werbalnej, ⇒ zna podstawowe niewerbalne środki wypowiedzi wzbogacające komunikat werbalny.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta teksty cicho i rozumie ich ogólny sens, ⇒ czyta teksty głośno i z pomocą nauczyciela stara się poprawnie akcentować oraz artykułować wyrazy, ⇒ zna zasady intonacji zdaniowej, ⇒ zna podział tekstów na artystyczne i użytkowe, prozatorskie i poetyckie, zna podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu (opowiadania, baśni, legendy, mitu), ⇒ odczytuje dane z różnych przekazów informacji (instrukcja, zaproszenie, schemat).
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ słucha i rozumie sens poleceń oraz prostych instrukcji, ⇒ odróżnia informacje ważne od mniej ważnych w słuchanym tekście, ⇒ potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych treści słyszanej wypowiedzi, ⇒ rozumie intencję nadawcy wypowiedzi.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ buduje wypowiedzenia proste i złożone, kilkuzdaniowe wypowiedzi na określony temat, ⇒ redaguje proste opowiadanie z dialogiem, ⇒ streszcza nieskomplikowane teksty fabularne, ⇒ zna podstawowe cechy tekstów użytkowych (list, telegram, zaproszenie, ogłoszenie), ⇒ nazywa cechy wyglądu postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, zna zasady opisu cech charakteru postaci, ⇒ w najprostszej formie zapisuje informacje wybrane z tekstu, ⇒ zapisuje informacje w tabeli, na schemacie i wykresie, ⇒ tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela dopisuje wydarzenia szczegółowe, ⇒ zna podstawowe zasady ortografii i interpunkcji, ⇒ stosuje zasady estetycznego zapisu, ⇒ zna zasady organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.
NAUKA O JĘZYKU	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stosuje wiedzę językową w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - słownictwa (dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne z podanych w rozsypance, zna wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowia), - składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje wypowiedzeń - pojedyncze, złożone, zdanie, równoważnik zdania), zna różne typy wypowiedzeń - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe, zauważa zespoły składniowe w wypowiedzeniu pojedynczym, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego, zna zasady interpunkcji zdania pojedynczego i wypowiedzenia złożonego), - fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych i nieodmiennych części mowy przewidzianych w programie nauczania), - fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby, z pomocą nauczyciela zauważa różnicę między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, zna sposoby oznaczania miękkości głosek).
<i>Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:</i>	

MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, ⇒ angażuje się w rozmowę na określony temat, buduje kilkuzdaniowe wypowiedzi ustne, ⇒ opowiada, streszcza i opisuje, używając odpowiednio dobranego słownictwa, ⇒ buduje wypowiedzi o charakterze prośby, polecenia, ⇒ używa odpowiedniego słownictwa, formułując zaproszenie, prośbę, przeprosiny, odmowę, ⇒ wygłasza z pamięci teksty prozatorskie lub poetyckie, zwraca uwagę na słowa-klucze, zmienia tempo, posługuje się pauzą, ⇒ pracuje nad poprawnością językową wypowiedzi, ⇒ doskonali umiejętności komunikacji werbalnej, stosując się do zaleceń nauczyciela, ⇒ wzbogaca komunikat werbalny pozajęzykowymi środkami wyrazu.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ rozumie ogólny sens tekstów czytanych cicho, zauważa ich sens metaforyczny, ⇒ płynnie czyta teksty głośno, poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, ⇒ stosuje zasady intonacji zdaniowej, ⇒ rozróżnia teksty artystyczne i użytkowe, prozatorskie i poetyckie, ⇒ rozumie podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu fabularnego oraz ze stylistyką i rytmizacją tekstu poetyckiego, ⇒ wyszukuje, rozpoznaje i rozumie informacje zawarte w artykule, instrukcji, schemacie, notatce, wykresie.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ potrafi zrekonstruować sens słyszanych wcześniej poleceń, instrukcji, innych wypowiedzi, ⇒ selekcjonuje i wykorzystuje usłyszane informacje w samodzielnie tworzonym tekście, ⇒ na podstawie słyszanego tekstu potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych jego treści.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ pisze wypowiedzi o charakterze artystycznym (opowiadanie z dialogiem, opis) i użytkowym (list, telegram, zaproszenie, zawiadomienie), ⇒ opisuje cechy zewnętrzne i wewnętrzne postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, ⇒ zapisuje najważniejsze informacje w formie kilku zdań, wpisu danych w tabelę, na schemacie, wykresie, ⇒ pisze streszczenie utworu, ⇒ tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela plan szczegółowy, ⇒ zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji, ⇒ stosuje zasady estetycznego zapisu oraz organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.
NAUKA O JĘZYKU	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stosuje wiedzę językową w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - słownictwa (dopisuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wyjaśnia znaczenie i pochodzenie wybranych frazeologizmów biblijnych i mitologicznych, przysłów, powiedzeń), - składni (rozpoznaje rodzaje wypowiedzi - pojedyncze i złożone, zdanie, równoważnik zdania, wyróżnia różne ich typy - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe, wskazuje zespoły składniowe w zdaniu, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego), - fleksji (zna podstawowe formy i funkcje odmiennej i nieodmiennej części mowy przewidzianych w programie nauczania), - fonetyki (posługuje się alfabetem, poprawnie artykułuje głoski, uwzględnia różnicę między zapisem a wymową samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacza miękkość głosek przez i oraz kreseczkę).
Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ podtrzymuje kontakt werbalny z kolegami i nauczycielem, aby wykonać, sprawdzić i poprawić powierzone mu zadanie indywidualne, ⇒ aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z codziennymi sytuacjami, samodzielnie wypowiada się na temat przeczytanych lektur, ⇒ argumentuje swoje stanowisko, odwołując się do doświadczeń życiowych oraz przeczytanego tekstu, ⇒ opowiada i opisuje, stosując odpowiednie słownictwo, ⇒ posługuje się komunikatem różnego typu, ⇒ wygłaszając tekst z pamięci, zwraca uwagę na ważne jego treści, zmusza odbiorcę do refleksji, ⇒ stosuje się do norm językowych.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta teksty cicho, rozumiejąc ich sens na poziomie semantycznym, oraz odkrywa znaczenia przenośne, ⇒ stosuje zasady wyrazistej artykulacji i intonacji w czasie płynnego czytania głośnego tekstów literackich, ⇒ rozpoznaje i wskazuje charakterystyczne cechy różnych tekstów kultury (teksty literackie, użytkowe, publicystyczne, popularno-naukowe, przedstawienia teatralne i filmy, przekazy ikoniczne), ⇒ rozpoznaje i omawia elementy świata przedstawionego w utworze fabularnym, odczytuje i wykorzystuje dane z artykułów, instrukcji, schematu, tabeli, wykresu itp.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ słuchając tekstu artystycznego, rozumie jego sens przenośny, ⇒ słucha poleceń, instrukcji, innych wypowiedzi uczniów i nauczyciela w celu sporządzania samodzielnych notatek, ⇒ wybiera i wykorzystuje informacje ze słyszanego tekstu dla stworzenia własnej wypowiedzi.

PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ korzystając z pomocy nauczyciela, buduje spójne wypowiedzi odpowiednie do sytuacji nadawczo-odbiorczej, stosując właściwe słownictwo i struktury składniowe, ⇒ redaguje teksty użytkowe, takie jak: sprawozdanie, instrukcja, przepis, charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, podaje i opisuje cechy wyglądu, osobowości i charakteru, ⇒ notuje informacje w wybranej formie (wypowiedź kilkudzaniowa, tabela, schemat), stosuje zasadę zwięzłości, ⇒ tworzy plan ramowy, szczegółowy i swobodnie go przekształca, stosuje charakterystyczne elementy świata przedstawionego oraz właściwą jego konstrukcję w opowiadaniu, baśni, legendzie, ⇒ dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.
NAUKA O JĘZYKU	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - słownictwa (stosuje w zdaniu wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wykorzystuje wybrane frazeologizmy biblijne i mitologiczne, przysłowia, powiedzenia w wypowiedziach ustnych i pisemnych), - składni (rozpoznaje i nazywa rodzaje wypowiedzeń - pojedyncze, złożone, zdania, równoważniki zdań, typy wypowiedzeń - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe, wyróżnia zespoły składniowe w wypowiedzeniu pojedynczym, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego i złożonego), - fleksji (poprawnie stosuje odmienne i nieodmienne formy przewidzianych w programie nauczania części mowy, trafnie nazywa ich funkcję), - fonetyki (posługuje się alfabetem, stosuje wiadomości dotyczące różnicy między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, poprawnie zapisuje zmiękczenia).
Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z kolegami oraz nauczycielem, aby skorygować lub udoskonalić powierzone zadanie indywidualne czy zespołowe, ⇒ udziela twórczych wskazówek, instrukcji co do sposobu pracy grupy, istotnych dla rozwiązania zadania, wykonania polecenia, ⇒ prowadzi (rozpoczyna, podtrzymuje, kończy) rozmowę na temat codziennych sytuacji, ⇒ stawia problemowe pytania dotyczące przeczytanej lektury, ⇒ argumentuje swoje stanowisko w rozmowie, powołując się na tekst kultury, ⇒ ustosunkowuje się do wypowiedzi innych kolegów, ⇒ rozwija problem przez porównanie innych znanych mu tekstów, ⇒ twórczo opowiada i opisuje, ⇒ dostosowuje rodzaj komunikatu do sytuacji nadawczo-odbiorczej i celu wypowiedzi, ⇒ wygłaszając tekst z pamięci, wskazuje na funkcję ekspresywną i metajęzykową utworu, ⇒ dokonuje korekty własnej wypowiedzi.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta teksty cicho i rozumie ich sens na poziomie semantycznym oraz krytyczno-twórczym, ⇒ płynnie czyta głośno i podkreśla sensy utworu ważne dla rozumienia na poziomie semantycznym i krytycznym, ⇒ analizuje charakterystyczne cechy różnych tekstów kultury, ⇒ analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, ⇒ odczytuje, przetwarza, wykorzystuje dane z artykułów, instrukcji, schematów, wykresów, tabel itp.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ słuchając tekstu artystycznego, zauważa i analizuje jego sens przenośny, ⇒ słucha poleceń, instrukcji w celu samodzielnego lub zespołowego wykonania zadania; innych wypowiedzi uczniów i nauczyciela w celu sporządzania samodzielných notatek, ⇒ słuchając tekstu, analizuje informacje w celu wykorzystania ich we własnej wypowiedzi.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ samodzielnie buduje spójne wypowiedzi dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, dobierając słownictwo i struktury składniowe świadczące o systematycznym kształceniu kompetencji językowych, ⇒ pisze pełną charakterystykę postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, przedstawiając oprócz cech osobowości i charakteru motywy jej postępowania, dokonuje oceny postaw bohatera, ⇒ dopasowuje formę notatki do rodzaju zapisanych informacji, ⇒ komponuje i pisze opowiadanie, baśń, legendę z zachowaniem ich cech gatunkowych, ⇒ dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU	<p>⇒ sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słownictwa (stosuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego lub mitologicznego, przysłowia i powiedzenia w tekście, wzbogacając język wypowiedzi), - składni (klasyfikuje wypowiedzenia - pojedyncze, złożone, zdania, równoważniki zdania, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe - stosuje je w dłuższej wypowiedzi, analizuje budowę logiczno-składniową zdania pojedynczego - wyróżnia zespoły składniowe, rysuje wykres graficzny, stosuje poprawny szyk wyrazów w zdaniu, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzenia pojedynczego i złożonego), - fleksji (poprawnie stosuje w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych formy odmienne i nieodmienne części mowy przewidzianych w programie nauczania, analizuje ich funkcję w zdaniu), - fonetyki (bezbłędnie posługuje się alfabetem, swobodnie stosuje wiadomości dotyczące różnicy między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, poprawnie zapisuje zmiękczenia).
Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:	
MÓWIENIE	<p>⇒ formułuje twórcze uwagi, polecenia, instrukcje, dzięki czemu uczestniczy w planowaniu, usprawnianiu, kontrolowaniu i ocenie pracy zespołu czy grupy,</p> <p>⇒ rozpoczyna rozmowę na temat lektury od postawienia problemu,</p> <p>⇒ tworzy bezbłędne pod względem językowym komunikaty,</p> <p>⇒ wygłasza teksty z pamięci, dokonując analizy i interpretacji ważniejszych jego sensów,</p> <p>⇒ umiejętnie, w zależności od sytuacji komunikacyjnej, wykorzystuje werbalne i niewerbalne środki językowe.</p>
CZYTANIE	<p>⇒ czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym różne teksty kultury nieobjęte listą lektur przewidzianą w programie nauczania,</p> <p>⇒ interpretuje elementy świata przedstawionego i kompozycję utworu literackiego.</p>
SŁUCHANIE	<p>⇒ dokonuje analizy i interpretacji niektórych sensów przenośnych słuchanego tekstu artystycznego</p> <p>⇒ słuchając różnych tekstów, dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w sytuacjach nietypowych.</p>
PISANIE	<p>⇒ wykazuje się samodzielnością, twórczym ujęciem tematu, pomysłową formą, przemyślaną kompozycją i poprawnością językową w wypowiedziach pisemnych,</p> <p>⇒ proponuje własne, ciekawe i urozmaicone pod względem graficznym formy notatek,</p> <p>⇒ podejmuje próby formułowania wypowiedzi na temat przeczytanych lektur.</p>
NAUKA O JĘZYKU	<p>⇒ świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji, fonetyki,</p> <p>⇒ poszerza wiedzę językową</p> <p>⇒ wykazuje się szczególną dbałością o zachowanie norm poprawnościowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.</p>
<p>W pełni posiadał wiedzę i umiejętności określone w programie nauczania danej dziedziny edukacyjnej, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia oraz biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania przedmiotu, proponuje rozwiązania nietypowe lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych na poziomie międzyszkolnym, powiatu i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim, powiatowym albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia. Ponadto laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim w szkole podstawowej oraz laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, otrzymują z danych zajęć edukacyjnych celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.</p>	

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VI

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełni wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<p>⇒ buduje wypowiedzi na temat,</p> <p>⇒ formułuje odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej pytania i odpowiedzi,</p> <p>⇒ przedstawia swoje zdanie w dyskusji,</p> <p>⇒ zna zasady kulturalnej rozmowy,</p> <p>⇒ stosuje w opowiadaniu wypowiedzenia proste i rozwinięte, pojedyncze i złożone,</p> <p>⇒ wprowadza dialog w mowę opowieściową,</p> <p>⇒ mówi o swoich przeżyciach w danej sytuacji, nazywa przeżycia bohatera literackiego,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ nazywa cechy bohatera, wyciąga proste wnioski dotyczące jego postępowania, ⇒ wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie, ⇒ jako nadawca i odbiorca komunikatu korzysta z niewerbalnych środków wyrazu, ⇒ stara się stosować do podstawowych zasad poprawności językowej.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta odpowiednio dobrane teksty literackie i rozumie ich treść, ⇒ rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową, ⇒ rozumie zależność między użytymi w tekście środkami stylistycznymi a jego treścią, ⇒ wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich, ⇒ rozróżnia pojęcia <i>fabuła</i>, <i>akcja</i>, <i>wątek</i>, ⇒ wie, czym się różni opowiadanie od powieści, ⇒ dostrzega podobieństwa i różnice między światem przedstawionym w literaturze a rzeczywistością, ⇒ odczytuje teksty kultury: komiks, obraz, rzeźbę, ⇒ zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową czy teatralną, ⇒ zauważa w tekście reklamy słownictwo wyrażające perswazję.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ słucha wypowiedzi rozmówców, ⇒ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, np. wykonuje ilustrację do tekstu, piosenki.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ buduje dłuższe wypowiedzi za pomocą różnych wypowiedzi pojedynczych i złożonych, ⇒ wplata dialog w tekst narracyjny, ⇒ redaguje opowiadanie twórcze i odtwórcze, ⇒ wypełnia druki urzędowe i pocztowe, ⇒ opisuje wskazane elementy dzieła plastycznego, ⇒ streszcza tekst w porządku chronologicznym, ⇒ nazywa cechy charakteru i osobowości postaci literackiej, ⇒ komponuje plan wypowiedzi, ⇒ przestrzega podstawowych zasad poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej oraz estetyki redagowanej wypowiedzi.
NAUKA O JĘZYKU	<p>stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ fonetyki (zna pojęcie głoski i litery; dostrzega różnicę między głoską dźwięczną i bezdźwięczną, nosową i ustną, twardą i miękką, między zapisem a wymową głoski; dzieli wyrazy na sylaby), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (dopasowuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne; potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego, mitologicznego, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów; z pomocą nauczyciela wyróżnia części w budowie słowotwórczej wyrazu), ⇒ fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych części mowy; wskazuje nieodmienne części mowy), ⇒ składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje części zdania, zna ich funkcję składniową; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie).

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, ⇒ buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym słownictwem, ⇒ przedstawia swoje stanowisko w dyskusji, dobierając rzeczowe argumenty, ⇒ stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji, ⇒ opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia, ⇒ wzbogaca opowiadanie dialogiem; stosuje opis własnych przeżyć, mówi o przeżyciach bohatera literackiego, ⇒ charakteryzuje bohatera literackiego, formułuje ocenę jego postępowania, ⇒ wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji i zwracając uwagę na warstwę znaczeniową tekstu, ⇒ świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji, takich jak gest, mimika twarzy, intonacja, pauza, dostosowując je do rodzaju komunikatu, jego odbiorców, celu wypowiedzi, ⇒ stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tak aby jego wypowiedzi były zrozumiałe dla odbiorcy.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta ze zrozumieniem teksty literackie na poziomie semantycznym i samodzielnie rozwiązuje niektóre zadania świadczące o rozumieniu tekstu na poziomie krytycznym, ⇒ analizuje zależność między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią, ⇒ wyjaśnia pojęcia <i>fabuła</i>, <i>akcja</i>, <i>wątek</i>, ⇒ wyróżnia rodzaje powieści, ⇒ wnioskuje na temat otaczającej go rzeczywistości oraz miejsca człowieka w świecie na podstawie wybranych tekstów literackich, ⇒ odczytuje plakat,

	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ dostrzega zależności między dziełem literackim a jego adaptacją, ⇒ zauważa różnice w realizacji tego samego tematu i motywu w różnych dziedzinach sztuki oraz w różnych formach wypowiedzi artystycznej, ⇒ dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na jej odbiorcę.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi rozmówców, ⇒ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na taką formę, jak: słuchowisko, scenka dramatyczna itp.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzeń, ⇒ konstruuje teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji, ⇒ redaguje podanie, życiorys, samodzielną prostą notatkę, ⇒ za pomocą odpowiedniego słownictwa wkomponowuje opis przedmiotu, miejsca, cech bohatera w opowiadanie twórcze lub odtwórcze, ⇒ podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego, ⇒ niezależnie od budowy utworu streszcza tekst w porządku chronologicznym, szczegółowo relacjonuje przedstawione wydarzenia, ⇒ podejmuje próbę opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości, ⇒ stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.
NAUKA O JĘZYKU	<p>stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ fonetyki (dzieli wyrazy na litery i głoski, rozpoznaje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; dzieli wyrazy na sylaby i potrafi przenieść wyraz do następnej linijki zgodnie z obowiązującymi zasadami; dostrzega różnicę między zapisem a wymową głosek), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (posługuje się słownictwem bliskoznacznym, wyrazami przeciwstawnymi, wybranymi związkami frazeologicznymi pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowiami; rozumie znaczenie wyrazów; wyjaśnia sens niektórych neologizmów i archaizmów; zna pojęcia <i>wyraz podstawowy</i> i <i>pochodny</i>; wyróżnia podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń), ⇒ fleksji (rozpoznaje w wypowiedzeniu odmienne i nieodmienne części mowy, rozpoznaje formę odmiennych części mowy), ⇒ składni (rozpoznaje części zdania; wyróżnia w zdaniu orzeczenie imienne i czasownikowe; zna rodzaje podmiotu; odróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie, spójnikowo i bezspójnikowo).

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, ⇒ buduje spójne i poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy oraz adresata, ⇒ uczestniczy w dyskusji na podany temat, przedstawia logiczne, rzeczowe argumenty poparte odpowiednimi przykładami i stosuje perswazję językową nieprzekraczającą granic kulturalnej rozmowy, tak aby przekonać pozostałych jej uczestników do przyjęcia jego stanowiska, ⇒ wzbogaca wypowiedzi o niewerbalne środki wyrazu, dobrane odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej, ⇒ stosuje w swoich wypowiedziach dialog, opis przeżyć wewnętrznych, ⇒ charakteryzuje bohatera literackiego; ocenia jego postawy i postępowanie, uwzględniając motywy działania, ⇒ wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, dobiera odpowiednio barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu, ⇒ zwraca uwagę na poprawność językową i stylistyczną swoich wypowiedzi.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno-twórczym, ⇒ rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych oraz znaczenie postaci mówiącej w tekście, ⇒ posługuje się terminami <i>fabuła</i>, <i>akcja</i>, <i>wątek</i>, ⇒ wyróżnia cechy różnych rodzajów powieści i opowiadania, ⇒ na podstawie analizy utworów literackich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego świata, ⇒ analizuje treści pozaliterackich tekstów kultury, ⇒ porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną, ⇒ dostrzega zależność między realizacją tematu dzieła a jego tworzywem, ⇒ wypowiada opinie na temat reklam i dostrzega werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania na odbiorcę.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu,

	⇒ dokonuje w dowolnej formie przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu.
PISANIE	⇒ konstruuje wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej, ⇒ stosuje słownictwo odpowiednie do rodzaju i celu wypowiedzi, ⇒ wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera, ⇒ redaguje opowiadanie twórcze z elementami opisu przeżyć wewnętrznych bohatera, notatkę, sprawozdanie, ⇒ opisując dzieło plastyczne, zauważa jego sens przenośny, ⇒ charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, nazywa cechy jej charakteru, osobowości i usposobienia, zauważa motywy działania, ⇒ dba o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną redagowanego tekstu.
NAUKA O JĘZYKU	umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: ⇒ fonetyki (dostrzega różnicę między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz <i>ł</i>), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzeń; stosuje w wypowiedziach pisemnych lub ustnych wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów w tekście, wyjaśnia ich sens; bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów; tworzy definicję słowotwórczą wyrazu), ⇒ fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy, nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności formy czasowników zakończonych na <i>-no</i> , <i>-to</i> , nieregularnie odmieniających się rzeczowników, formy proklityczne i enklityczne zaimków, liczebniki w związku z rzeczownikiem), ⇒ składni (rozpoznaje części zdania pojedynczego; nazywa typy orzeczenia ⇒ imienne i czasownikowe oraz podmiotu – gramatyczny, domyślny, logiczny, zbiorowy; rysuje wykres logiczny zdania pojedynczego; rozróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie; stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego).

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	⇒ jako świadomy uczestnik sytuacji komunikacyjnej nawiązuje kontakt, podtrzymuje go oraz dobiera formę komunikatu w zależności od celu wypowiedzi i rodzaju odbiorcy, ⇒ różnicuje swoje wypowiedzi stylistycznie, dba o ich poprawność językową, korzysta z bogatego słownictwa, stosuje odpowiednio dobrane do sytuacji komunikacyjnej niewerbalne środki wyrazu, aby komunikat stał się w pełni czytelny dla odbiorcy, ⇒ aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z rzeczywistością oraz dotyczące lektury; wprowadza w temat rozmowy; przekonuje do swojego zdania, udowadniając racje w sposób rzeczowy i logiczny; posługuje się informacją, cytatem z danego źródła; nawiązuje do wypowiedzi interlokutorów, wyciąga wnioski, dokonuje podsumowania rozmowy, modyfikuje własne poglądy; dba o poprawność językową wypowiedzi oraz o przestrzeganie przez dyskutantów zasad kulturalnej rozmowy, ⇒ ubarwia wypowiedzi dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych, monologiem wewnętrznym postaci, ⇒ stosuje charakterystykę bezpośrednią bohatera, wykorzystując bogate słownictwo nazywające cechy; stosuje charakterystykę pośrednią uwzględniającą motywy działania postaci; dokonuje oceny moralnej bohatera w odwołaniu do uniwersalnych wartości etycznych, ⇒ wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski z pamięci, podejmuje próbę jego interpretacji głosowej, ⇒ dokonuje autokorekty językowej i stylistycznej wygłaszanego komunikatu.
CZYTANIE	⇒ odczytuje tekst poetycki i prozatorski na poziomie przenośnym i symbolicznym, ⇒ analizując konstrukcję i warstwę znaczeniową utworu, bierze pod uwagę funkcję osoby mówiącej w tekście, ⇒ badając strukturę świata przedstawionego, dostrzega mechanizmy rozwoju fabuły, akcji, głównych wątków utworu prozatorskiego, ⇒ na podstawie analizy utworów literackich podejmuje próbę interpretacji znaczenia i miejsca człowieka w świecie, ⇒ odczytuje inne odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym, ⇒ analizuje treść oraz tworzywo adaptacji filmowej lub teatralnej dzieła literackiego, ⇒ bada zależność między tworzywem dzieła a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki, ⇒ wyjaśnia mechanizmy oddziaływania reklam.
SŁUCHANIE	⇒ dostrzega przenośny sens wysłuchanego tekstu, ⇒ tworzy własne utwory inspirowane wysłuchanym tekstem,

	⇒ potrafi sporządzić notatkę w wybranej przez siebie formie na podstawie wysłuchanego tekstu.
PISANIE	⇒ pisze różnorodne wypowiedzi, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym, ⇒ wprowadza do dialogu słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów, ⇒ pisze opowiadanie twórcze z elementami opisu sytuacji, list oficjalny, notatkę w formie ciągłej, mapy mentalnej, schematu, ⇒ wyjaśnia treści przenośne i symboliczne oraz konteksty interpretacyjne w opisie dzieła plastycznego, ⇒ w sposób pełny i przemyślany charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, przedstawia wszystkie możliwe motywy jej działania, ocenia postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych, ⇒ poprawia własne błędy językowe i stylistyczne.
NAUKA O JĘZYKU	sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie: ⇒ fonetyki (stosuje wiadomości dotyczące różnicy między zapisem a wymową głosek oraz funkcji głoski <i>i</i> w wyrazie), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (korzysta z bogatego zasobu słownictwa, stosując wyrazy bliskoznaczne; dba o poprawność stylistyczną tekstu; ilustruje wypowiedzi odpowiednio dobranymi związkami frazeologicznymi i przysłowiami; wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie ich etymologii; wyjaśnia zmiany znaczenia wyrazów; bada funkcję neologizmów i archaizmów w tekście; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; porządkuje rodziny wyrazów), ⇒ fleksji (poprawnie używa w wypowiedzeniach ustnych i pisemnych form odmiennych i nieodmiennych części mowy, analizuje ich funkcję w zdaniu; dokonuje rozbioru gramatycznego wypowiedzenia pojedynczego), ⇒ składni (dokonuje analizy logicznej wypowiedzenia pojedynczego; rysuje wykresy logiczne zdań pojedynczych z różnymi typami orzeczeń i podmiotów, schematy wypowiedzeń złożonych współrzędnie i podrzędnie; rozpoznaje i konstruuje zdania bezpodmiotowe; dba o poprawność interpunkcyjną wypowiedzeń pojedynczych i złożonych).

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	⇒ buduje twórcze, bezbłędne pod względem językowym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej wypowiedzi, w których się swobodnie posługuje werbalnymi i niewerbalnymi środkami wyrazu, ⇒ rozpoczyna i podtrzymuje dyskusję na tematy związane z lekturą; rzeczowo, z zachowaniem zasad kulturalnej rozmowy ocenia stanowiska dyskutantów i podaje propozycje rozwiązania problemów, ⇒ swobodnie się posługuje różnymi formami opowiadania i opisu, ⇒ w sposób pełny i logiczny charakteryzuje bohatera lektury, ⇒ wygłaszając tekst z pamięci, dokonuje jego interpretacji głosowej.
CZYTANIE	⇒ odczytuje sens utworów poetyckich, prozatorskich i innych dzieł kultury (również spoza listy lektur przewidzianej programem nauczania) na poziomie krytyczno-twórczym, uwzględniając ich strukturę i treści przenośne oraz symboliczne; odwołuje się do kontekstów kulturowych.
SŁUCHANIE	⇒ analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach komunikacyjnych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu, ⇒ analizuje i interpretuje przenośny sens wysłuchanego tekstu artystycznego.
PISANIE	⇒ swobodnie się posługuje wszystkimi przewidzianymi w programie formami wypowiedzi pisemnej, a ponadto tworzy własne teksty, ciekawe pod względem treści i stylu, bezbłędne językowo, ⇒ formułuje wypowiedzi na temat przeczytanych lektur (także spoza listy lektur przewidzianych programem nauczania).
NAUKA O JĘZYKU	⇒ świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania fonetyki, słownictwa i słowotwórstwa, fleksji oraz składni; przestrzega norm poprawnościowych w formułowanych wypowiedziach,
W pełni posiadał wiedzę i umiejętności określone w programie nauczania danej dziedziny edukacyjnej, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia oraz biele posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania przedmiotu, proponuje rozwiązania nietypowe lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych na poziomie międzyszkolnym, powiatu i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim, powiatowym albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia. Ponadto laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim w szkole podstawowej oraz laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, otrzymują z danych zajęć edukacyjnych celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.	

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VII

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełni wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ buduje wypowiedzi na temat, ⇒ formułuje odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej pytania i odpowiedzi, ⇒ przedstawia swoje zdanie w dyskusji, ⇒ zna zasady kulturalnej rozmowy, ⇒ stosuje w opowiadaniu wypowiedzenia proste i rozwinięte, pojedyncze i złożone, ⇒ wprowadza dialog w mowę opowieściową, ⇒ mówi o swoich przeżyciach w danej sytuacji, nazywa przeżycia bohatera literackiego, ⇒ nazywa cechy bohatera, wyciąga proste wnioski dotyczące jego postępowania, ⇒ wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie, ⇒ jako nadawca i odbiorca komunikatu korzysta z niewerbalnych środków wyrazu, ⇒ stara się stosować do podstawowych zasad poprawności językowej.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta odpowiednio dobrane teksty literackie i rozumie ich treść, ⇒ rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową, ⇒ rozumie zależność między użytymi w tekście środkami stylistycznymi a jego treścią, ⇒ wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich, ⇒ rozróżnia pojęcia <i>fabuła</i>, <i>akcja</i>, <i>wątek</i>, ⇒ wie, czym się różni opowiadanie od powieści, ⇒ dostrzega podobieństwa i różnice między światem przedstawionym w literaturze a rzeczywistością, ⇒ odczytuje teksty kultury: komiks, obraz, rzeźbę, ⇒ zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową czy teatralną, ⇒ zauważa w tekście reklamy słownictwo wyrażające perswazję.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ słucha wypowiedzi rozmówców, ⇒ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, np. wykonuje ilustrację do tekstu, piosenki.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ buduje dłuższe wypowiedzi za pomocą różnych wypowiedzi pojedynczych i złożonych, ⇒ wplata dialog w tekst narracyjny, ⇒ redaguje opowiadanie twórcze i odtwórcze, ⇒ wypełnia druki urzędowe i pocztowe, ⇒ opisuje wskazane elementy dzieła plastycznego, ⇒ streszcza tekst w porządku chronologicznym, ⇒ nazywa cechy charakteru i osobowości postaci literackiej, ⇒ komponuje plan wypowiedzi, ⇒ przestrzega podstawowych zasad poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej oraz estetyki redagowanej wypowiedzi.
NAUKA O JĘZYKU	<p>stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ fonetyki (zna pojęcie głoski i litery; dostrzega różnicę między głoską dźwięczną i bezdźwięczną, nosową i ustną, twardą i miękką, między zapisem a wymową głoski; dzieli wyrazy na sylaby), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (dopasowuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne; potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego, mitologicznego, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów; z pomocą nauczyciela wyróżnia części w budowie słowotwórczej wyrazu), ⇒ fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych części mowy; wskazuje nieodmienne części mowy), ⇒ składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje części zdania, zna ich funkcję składniową; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie).

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, ⇒ buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym słownictwem, ⇒ przedstawia swoje stanowisko w dyskusji, dobierając rzeczowe argumenty, ⇒ stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji, ⇒ opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,

	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ wzbogaca opowiadanie dialogiem; stosuje opis własnych przeżyć, mówi o przeżyciach bohatera literackiego, ⇒ charakteryzuje bohatera literackiego, formułuje ocenę jego postępowania, ⇒ wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji i zwracając uwagę na warstwę znaczeniową tekstu, ⇒ świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji, takich jak gest, mimika twarzy, intonacja, pauza, dostosowując je do rodzaju komunikatu, jego odbiorców, celu wypowiedzi, ⇒ stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tak aby jego wypowiedzi były zrozumiałe dla odbiorcy.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta ze zrozumieniem teksty literackie na poziomie semantycznym i samodzielnie rozwiązuje niektóre zadania świadczące o rozumieniu tekstu na poziomie krytycznym, ⇒ analizuje zależność między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią, ⇒ wyjaśnia pojęcia <i>fabuła, akcja, wątek</i>, ⇒ wyróżnia rodzaje powieści, ⇒ wnioskuje na temat otaczającej go rzeczywistości oraz miejsca człowieka w świecie na podstawie wybranych tekstów literackich, ⇒ odczytuje plakat, ⇒ dostrzega zależności między dziełem literackim a jego adaptacją, ⇒ zauważa różnice w realizacji tego samego tematu i motywu w różnych dziedzinach sztuki oraz w różnych formach wypowiedzi artystycznej, ⇒ dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na jej odbiorcę.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi rozmówców, ⇒ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na taką formę, jak: słuchowisko, scenka dramatyczna itp.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzeń, ⇒ konstruuje teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji, ⇒ redaguje podanie, życiorys, samodzielną prostą notatkę, ⇒ za pomocą odpowiedniego słownictwa wkomponowuje opis przedmiotu, miejsca, cech bohatera w opowiadanie twórcze lub odtwórcze, ⇒ podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego, ⇒ niezależnie od budowy utworu streszcza tekst w porządku chronologicznym, szczegółowo relacjonuje przedstawione wydarzenia, ⇒ podejmuje próbę opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości, ⇒ podejmuje próbę argumentacji, ⇒ stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.
NAUKA O JĘZYKU	<p>stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ fonetyki (dzieli wyrazy na litery i głoski, rozpoznaje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; dzieli wyrazy na sylaby i potrafi przenieść wyraz do następnej linijki zgodnie z obowiązującymi zasadami; dostrzega różnicę między zapisem a wymową głosek), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (posługuje się słownictwem bliskoznacznym, wyrazami przeciwstawnymi, wybranymi związkami frazeologicznymi pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowiami; rozumie znaczenie wyrazów; wyjaśnia sens niektórych neologizmów i archaizmów; zna pojęcia <i>wyraz podstawowy</i> i <i>pochodny</i>; wyróżnia podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń), ⇒ fleksji (rozpoznaje w wypowiedzeniu odmienne i nieodmienne części mowy, rozpoznaje formę odmiennych części mowy), ⇒ składni (rozpoznaje części zdania; wyróżnia w zdaniu orzeczenie imienne i czasownikowe; zna rodzaje podmiotu; odróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie, spójnikowo i bezspójnikowo).

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, ⇒ buduje spójne i poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy oraz adresata, ⇒ uczestniczy w dyskusji na podany temat, przedstawia logiczne, rzeczowe argumenty poparte odpowiednimi przykładami i stosuje perswazję językową nieprzekraczającą granic kulturalnej rozmowy, tak aby przekonać pozostałych jej uczestników do przyjęcia jego stanowiska, ⇒ wzbogaca wypowiedzi o niewerbalne środki wyrazu, dobrane odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej, ⇒ stosuje w swoich wypowiedziach dialog, opis przeżyć wewnętrznych,

	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ charakteryzuje bohatera literackiego; ocenia jego postawy i postępowanie, uwzględniając motyw działania, ⇒ wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, dobiera odpowiednio barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu, ⇒ zwraca uwagę na poprawność językową i stylistyczną swoich wypowiedzi.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno-twórczym, ⇒ rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych oraz znaczenie postaci mówiącej w tekście, ⇒ posługuje się terminami <i>fabuła, akcja, wątek</i>, ⇒ wyróżnia cechy różnych rodzajów i gatunków literackich, ⇒ na podstawie analizy utworów literackich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego świata, ⇒ analizuje treści pozaliterackich tekstów kultury, ⇒ porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną, ⇒ dostrzega zależność między realizacją tematu dzieła a jego twórczym, ⇒ wypowiada opinie na temat reklam i dostrzega werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania na odbiorcę.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu, ⇒ dokonuje w dowolnej formie przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ konstruuje wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej, ⇒ stosuje słownictwo odpowiednie do rodzaju i celu wypowiedzi, ⇒ wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera, ⇒ redaguje opowiadanie twórcze z elementami opisu przeżyć wewnętrznych bohatera, notatkę, sprawozdanie, charakterystykę, rozprawkę, ⇒ opisując dzieło plastyczne, zauważa jego sens przenośny, ⇒ charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, nazywa cechy jej charakteru, osobowości i usposobienia, zauważa motywy działania, ⇒ dba o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną redagowanego tekstu.
NAUKA O JĘZYKU	<p>umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ fonetyki (dostrzega różnicę między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz <i>ł</i>), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzeń; stosuje w wypowiedziach pisemnych lub ustnych wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów w tekście, wyjaśnia ich sens; bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów; tworzy definicję słowotwórczą wyrazu), ⇒ fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy, nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności formy czasowników zakończonych na <i>-no, -to</i> i imiesłów, nieregularnie odmieniających się rzeczowników, formy proklityczne i enklityczne zaimków, liczebniki w związku z rzeczownikiem), ⇒ składni (rozpoznaje części zdania pojedynczego; nazywa typy orzeczenia - imienne i czasownikowe oraz podmiotu – gramatyczny, domyślny, logiczny, zbiorowy; rysuje wykres logiczny zdania pojedynczego; rozróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie; stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego).

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ jako świadomy uczestnik sytuacji komunikacyjnej nawiązuje kontakt, podtrzymuje go oraz dobiera formę komunikatu w zależności od celu wypowiedzi i rodzaju odbiorcy, ⇒ różnicuje swoje wypowiedzi stylistycznie, dba o ich poprawność językową, korzysta z bogatego słownictwa, stosuje odpowiednio dobrane do sytuacji komunikacyjnej niewerbalne środki wyrazu, aby komunikat stał się w pełni czytelny dla odbiorcy, ⇒ aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z rzeczywistością oraz dotyczące lektury; wprowadza w temat rozmowy; przekonuje do swojego zdania, udowadniając racje w sposób rzeczowy i logiczny; posługuje się informacją, cytatem z danego źródła; nawiązuje do wypowiedzi interlokutorów, wyciąga wnioski, dokonuje podsumowania rozmowy, modyfikuje własne poglądy; dba o poprawność językową wypowiedzi oraz o przestrzeganie przez dyskutantów zasad kulturalnej rozmowy, ⇒ ubarwia wypowiedzi dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych, monologiem wewnętrznym postaci, ⇒ stosuje charakterystykę bezpośrednią bohatera, wykorzystując bogate słownictwo nazywające cechy; stosuje charakterystykę pośrednią uwzględniającą motyw działania postaci; dokonuje oceny

	<p>moralnej bohatera w odwołaniu do uniwersalnych wartości etycznych,</p> <p>⇒ wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski z pamięci, podejmuje próbę jego interpretacji głosowej,</p> <p>⇒ dokonuje autokorekty językowej i stylistycznej wygłaszanego komunikatu.</p>
CZYTANIE	<p>⇒ odczytuje tekst poetycki i prozatorski na poziomie przenośnym i symbolicznym,</p> <p>⇒ analizując konstrukcję i warstwę znaczeniową utworu, bierze pod uwagę funkcję osoby mówiącej w tekście,</p> <p>⇒ badając strukturę świata przedstawionego, dostrzega mechanizmy rozwoju fabuły, akcji, głównych wątków utworu prozatorskiego,</p> <p>⇒ na podstawie analizy utworów literackich podejmuje próbę interpretacji znaczenia i miejsca człowieka w świecie,</p> <p>⇒ odczytuje inne odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym,</p> <p>⇒ analizuje treść oraz tworzywo adaptacji filmowej lub teatralnej dzieła literackiego,</p> <p>⇒ bada zależność między tworzywem dzieła a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki,</p> <p>⇒ wyjaśnia mechanizmy oddziaływania reklam.</p>
SŁUCHANIE	<p>⇒ dostrzega przenośny sens wysłuchanego tekstu,</p> <p>⇒ tworzy własne utwory inspirowane wysłuchanym tekstem,</p> <p>⇒ potrafi sporządzić notatkę w wybranej przez siebie formie na podstawie wysłuchanego tekstu.</p>
PISANIE	<p>⇒ pisze różnorodne wypowiedzi, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,</p> <p>⇒ wprowadza do dialogu słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,</p> <p>⇒ pisze opowiadanie twórcze z elementami opisu sytuacji, list oficjalny, notatkę w formie ciągłej, mapy mentalnej, schematu, charakterystykę, rozprawkę,</p> <p>⇒ wyjaśnia treści przenośne i symboliczne oraz konteksty interpretacyjne w opisie dzieła plastycznego,</p> <p>⇒ w sposób pełny i przemyślany charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, przedstawia wszystkie możliwe motywy jej działania, ocenia postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych,</p> <p>⇒ poprawia własne błędy językowe i stylistyczne.</p>
NAUKA O JĘZYKU	<p>sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <p>⇒ fonetyki (stosuje wiadomości dotyczące różnicy między zapisem a wymową głosek oraz funkcji głoski <i>i</i> w wyrazie),</p> <p>⇒ słownictwa i słowotwórstwa (korzysta z bogatego zasobu słownictwa, stosując wyrazy bliskoznaczne; dba o poprawność stylistyczną tekstu; ilustruje wypowiedzi odpowiednio dobranymi związkami frazeologicznymi i przysłowiami; wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie ich etymologii; wyjaśnia zmiany znaczenia wyrazów; bada funkcję neologizmów i archaizmów w tekście; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; porządkuje rodziny wyrazów),</p> <p>⇒ fleksji (poprawnie używa w wypowiedzeniach ustnych i pisemnych form odmiennych i nieodmiennych części mowy, analizuje ich funkcję w zdaniu; dokonuje rozbioru gramatycznego wypowiedzenia pojedynczego),</p> <p>⇒ składni (dokonuje analizy logicznej wypowiedzenia pojedynczego; rysuje wykresy logiczne zdań pojedynczych z różnymi typami orzeczeń i podmiotów, schematy wypowiedzeń złożonych współrzędnie i podrzędnie; rozpoznaje i konstruuje zdania bezpodmiotowe; dba o poprawność interpunkcyjną wypowiedzeń pojedynczych i złożonych).</p>

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<p>⇒ buduje twórcze, bezbłędne pod względem językowym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej wypowiedzi, w których się swobodnie posługuje werbalnymi i niewerbalnymi środkami wyrazu,</p> <p>⇒ rozpoczyna i podtrzymuje dyskusję na tematy związane z lekturą; rzeczowo, z zachowaniem zasad kulturalnej rozmowy ocenia stanowiska dyskutantów i podaje propozycje rozwiązania problemów,</p> <p>⇒ swobodnie się posługuje różnymi formami opowiadania i opisu,</p> <p>⇒ w sposób pełny i logiczny charakteryzuje bohatera lektury,</p> <p>⇒ wygłaszając tekst z pamięci, dokonuje jego interpretacji głosowej.</p>
CZYTANIE	<p>⇒ odczytuje sens utworów poetyckich, prozatorskich i innych dzieł kultury na poziomie krytyczno-twórczym, uwzględniając ich strukturę i treści przenośne oraz symboliczne; odwołuje się do kontekstów kulturowych.</p>
SŁUCHANIE	<p>⇒ analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach komunikacyjnych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,</p> <p>⇒ analizuje i interpretuje przenośny sens wysłuchanego tekstu artystycznego.</p>
PISANIE	<p>⇒ swobodnie się posługuje wszystkimi przewidzianymi w programie formami wypowiedzi pisemnej, a ponadto tworzy własne teksty, ciekawe pod względem treści i stylu, bezbłędne językowo,</p> <p>⇒ formułuje wypowiedzi na temat przeczytanych lektur</p>
NAUKA O	<p>⇒ świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania</p>

JĘZYKU	fonetyki, słownictwa i słowotwórstwa, fleksji oraz składni; przestrzega norm poprawnościowych w formułowanych wypowiedziach,
W pełni posiada wiedzę i umiejętności określone w programie nauczania danej dziedziny edukacyjnej, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia oraz biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania przedmiotu, proponuje rozwiązania nietypowe lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych na poziomie międzyszkolnym, powiatu i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim, powiatowym albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia. Ponadto laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim w szkole podstawowej oraz laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, otrzymują z danych zajęć edukacyjnych celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.	

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VIII

Ocenę *niedostateczną* otrzymuje uczeń, który nie spełni wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę *dopuszczającą* otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ buduje wypowiedzi na temat, ⇒ formułuje odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej pytania i odpowiedzi, ⇒ przedstawia swoje zdanie w dyskusji, ⇒ zna zasady kulturalnej rozmowy, ⇒ stosuje w opowiadaniu wypowiedzenia proste i rozwinięte, pojedyncze i złożone, ⇒ wprowadza dialog w mowę opowieściową, ⇒ mówi o swoich przeżyciach w danej sytuacji, nazywa przeżycia bohatera literackiego, ⇒ nazywa cechy bohatera, wyciąga proste wnioski dotyczące jego postępowania, ⇒ wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie, ⇒ jako nadawca i odbiorca komunikatu korzysta z niewerbalnych środków wyrazu, ⇒ stara się stosować do podstawowych zasad poprawności językowej.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta odpowiednio dobrane teksty literackie i rozumie ich treść, ⇒ rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową, ⇒ rozumie zależność między użytymi w tekście środkami stylistycznymi a jego treścią, ⇒ wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich, ⇒ rozróżnia pojęcia <i>fabuła</i>, <i>akcja</i>, <i>wątek</i>, ⇒ wie, czym się różni opowiadanie od powieści, ⇒ dostrzega podobieństwa i różnice między światem przedstawionym w literaturze a rzeczywistością, ⇒ odczytuje teksty kultury: komiks, obraz, rzeźbę, ⇒ zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową czy teatralną, ⇒ zauważa w tekście reklamy słownictwo wyrażające perswazję.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ słucha wypowiedzi rozmówców, ⇒ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, np. wykonuje ilustrację do tekstu, piosenki.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ buduje dłuższe wypowiedzi za pomocą różnych wypowiedzeń pojedynczych i złożonych, ⇒ wplata dialog w tekst narracyjny, ⇒ redaguje opowiadanie twórcze i odtwórcze, ⇒ wypełnia druki urzędowe i pocztowe, ⇒ opisuje wskazane elementy dzieła plastycznego, ⇒ streszcza tekst w porządku chronologicznym, ⇒ nazywa cechy charakteru i osobowości postaci literackiej, ⇒ komponuje plan wypowiedzi, ⇒ przestrzega podstawowych zasad poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej oraz estetyki redagowanej wypowiedzi.
NAUKA O JĘZYKU	<p>stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ fonetyki (zna pojęcie głoski i litery; dostrzega różnicę między głoską dźwięczną i bezdźwięczną, nosową i ustną, twardą i miękką, między zapisem a wymową głoski; dzieli wyrazy na sylaby), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (dopasowuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne; potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego, mitologicznego, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów; z pomocą nauczyciela wyróżnia części w budowie słowotwórczej wyrazu),

	<p>⇒ fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych części mowy; wskazuje nieodmienne części mowy),</p> <p>⇒ składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje części zdania, zna ich funkcję składniową; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie).</p>
--	---

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<p>⇒ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,</p> <p>⇒ buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym słownictwem,</p> <p>⇒ przedstawia swoje stanowisko w dyskusji, dobierając rzeczowe argumenty,</p> <p>⇒ stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji,</p> <p>⇒ opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,</p> <p>⇒ wzbogaca opowiadanie dialogiem; stosuje opis własnych przeżyć, mówi o przeżyciach bohatera literackiego,</p> <p>⇒ charakteryzuje bohatera literackiego, formułuje ocenę jego postępowania,</p> <p>⇒ wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji i zwracając uwagę na warstwę znaczeniową tekstu,</p> <p>⇒ świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji, takich jak gest, mimika twarzy, intonacja, pauza, dostosowując je do rodzaju komunikatu, jego odbiorców, celu wypowiedzi,</p> <p>⇒ stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tak aby jego wypowiedzi były zrozumiałe dla odbiorcy.</p>
CZYTANIE	<p>⇒ czyta ze zrozumieniem teksty literackie na poziomie semantycznym i samodzielnie rozwiązuje niektóre zadania świadczące o rozumieniu tekstu na poziomie krytycznym,</p> <p>⇒ analizuje zależność między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią,</p> <p>⇒ wyjaśnia pojęcia <i>fabuła</i>, <i>akcja</i>, <i>wątek</i>,</p> <p>⇒ wyróżnia rodzaje powieści,</p> <p>⇒ wnioskuje na temat otaczającej go rzeczywistości oraz miejsca człowieka w świecie na podstawie wybranych tekstów literackich,</p> <p>⇒ odczytuje plakat,</p> <p>⇒ dostrzega zależności między dziełem literackim a jego adaptacją,</p> <p>⇒ zauważa różnice w realizacji tego samego tematu i motywu w różnych dziedzinach sztuki oraz w różnych formach wypowiedzi artystycznej,</p> <p>⇒ dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na jej odbiorcę.</p>
SŁUCHANIE	<p>⇒ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi rozmówców,</p> <p>⇒ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na taką formę, jak: słuchowisko, scenka dramatyczna itp.</p>
PISANIE	<p>⇒ stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzeń,</p> <p>⇒ konstruuje teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji,</p> <p>⇒ redaguje podanie, życiorys, samodzielną prostą notatkę,</p> <p>⇒ za pomocą odpowiedniego słownictwa wkomponowuje opis przedmiotu, miejsca, cech bohatera w opowiadanie twórcze lub odtwórcze,</p> <p>⇒ podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego,</p> <p>⇒ niezależnie od budowy utworu streszcza tekst w porządku chronologicznym, szczegółowo relacjonuje przedstawione wydarzenia,</p> <p>⇒ podejmuje próbę opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości,</p> <p>⇒ podejmuje próbę argumentacji,</p> <p>⇒ stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.</p>
NAUKA O JĘZYKU	<p>stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <p>⇒ fonetyki (dzieli wyrazy na litery i głoski, rozpoznaje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; dzieli wyrazy na sylaby i potrafi przenieść wyraz do następnej linijki zgodnie z obowiązującymi zasadami; dostrzega różnicę między zapisem a wymową głosek),</p> <p>⇒ słownictwa i słowotwórstwa (posługuje się słownictwem bliskoznacznym, wyrazami przeciwstawnymi, wybranymi związkami frazeologicznymi pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowiami; rozumie znaczenie wyrazów; wyjaśnia sens niektórych neologizmów i archaizmów; zna pojęcia <i>wyraz podstawowy</i> i <i>pochodny</i>; wyróżnia podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń),</p> <p>⇒ fleksji (rozpoznaje w wypowiedzeniu odmienne i nieodmienne części mowy, rozpoznaje formę odmiennych części mowy),</p> <p>⇒ składni (rozpoznaje części zdania; wyróżnia w zdaniu orzeczenie imienne i czasownikowe; zna rodzaje podmiotu; odróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie, spójnikowo i bezspójnikowo).</p>

Ocenę *dobrą* otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, ⇒ buduje spójne i poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy oraz adresata, ⇒ uczestniczy w dyskusji na podany temat, przedstawia logiczne, rzeczowe argumenty poparte odpowiednimi przykładami i stosuje perswazję językową nieprzekraczającą granic kulturalnej rozmowy, tak aby przekonać pozostałych jej uczestników do przyjęcia jego stanowiska, ⇒ wzbogaca wypowiedzi o niewerbalne środki wyrazu, dobrane odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej, ⇒ stosuje w swoich wypowiedziach dialog, opis przeżyć wewnętrznych, ⇒ charakteryzuje bohatera literackiego; ocenia jego postawy i postępowanie, uwzględniając motyw działania, ⇒ wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, dobiera odpowiednio barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu, ⇒ zwraca uwagę na poprawność językową i stylistyczną swoich wypowiedzi.
CZYTANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno-twórczym, ⇒ rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych oraz znaczenie postaci mówiącej w tekście, ⇒ posługuje się terminami <i>fabuła, akcja, wątek</i>, ⇒ wyróżnia cechy różnych rodzajów i gatunków literackich, ⇒ na podstawie analizy utworów literackich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego świata, ⇒ analizuje treści pozaliterackich tekstów kultury, ⇒ porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną, ⇒ dostrzega zależność między realizacją tematu dzieła a jego twórczym, ⇒ wypowiada opinie na temat reklam i dostrzega werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania na odbiorcę.
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu, ⇒ dokonuje w dowolnej formie przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu.
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ konstruuje wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej, ⇒ stosuje słownictwo odpowiednie do rodzaju i celu wypowiedzi, ⇒ wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera, ⇒ redaguje opowiadanie twórcze z elementami opisu przeżyć wewnętrznych bohatera, notatkę, sprawozdanie, charakterystykę, rozprawkę, ⇒ opisując dzieło plastyczne, zauważa jego sens przenośny, ⇒ charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, nazywa cechy jej charakteru, osobowości i usposobienia, zauważa motyw działania, ⇒ dba o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną redagowanego tekstu.
NAUKA O JĘZYKU	<p>umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ fonetyki (dostrzega różnicę między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz <i>ł</i>), ⇒ słownictwa i słowotwórstwa (dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzeń; stosuje w wypowiedziach pisemnych lub ustnych wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów w tekście, wyjaśnia ich sens; bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów; tworzy definicję słowotwórczą wyrazu), ⇒ fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy, nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności formy czasowników zakończonych na <i>-no, -to</i> i imiesłów, nieregularnie odmieniających się rzeczowników, formy proklityczne i enklityczne zaimków, liczebniki w związku z rzeczownikiem), ⇒ składni (rozpoznaje części zdania pojedynczego; nazywa typy orzeczenia - imienne i czasownikowe oraz podmiotu – gramatyczny, domyślny, logiczny, zbiorowy; rysuje wykres logiczny zdania pojedynczego; rozróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie; stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego).

Ocenę *bardzo dobrą* otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	⇒ jako świadomy uczestnik sytuacji komunikacyjnej nawiązuje kontakt, podtrzymuje go oraz dobiera

	<p>formę komunikatu w zależności od celu wypowiedzi i rodzaju odbiorcy,</p> <p>⇒ różnicuje swoje wypowiedzi stylistycznie, dba o ich poprawność językową, korzysta z bogatego słownictwa, stosuje odpowiednio dobrane do sytuacji komunikacyjnej niewerbalne środki wyrazu, aby komunikat stał się w pełni czytelny dla odbiorcy,</p> <p>⇒ aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z rzeczywistością oraz dotyczące lektury; wprowadza w temat rozmowy; przekonuje do swojego zdania, udowadniając racje w sposób rzeczowy i logiczny; posługuje się informacją, cytatem z danego źródła; nawiązuje do wypowiedzi interlokutorów, wyciąga wnioski, dokonuje podsumowania rozmowy, modyfikuje własne poglądy; dba o poprawność językową wypowiedzi oraz o przestrzeganie przez dyskutantów zasad kulturalnej rozmowy,</p> <p>⇒ ubarwia wypowiedzi dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych, monologiem wewnętrznym postaci,</p> <p>⇒ stosuje charakterystykę bezpośrednią bohatera, wykorzystując bogate słownictwo nazywające cechy; stosuje charakterystykę pośrednią uwzględniającą motywy działania postaci; dokonuje oceny moralnej bohatera w odwołaniu do uniwersalnych wartości etycznych,</p> <p>⇒ wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski z pamięci, podejmuje próbę jego interpretacji głosowej,</p> <p>⇒ dokonuje autokorekty językowej i stylistycznej wygłaszanego komunikatu.</p>
CZYTANIE	<p>⇒ odczytuje tekst poetycki i prozatorski na poziomie przerośnym i symbolicznym,</p> <p>⇒ analizując konstrukcję i warstwę znaczeniową utworu, bierze pod uwagę funkcję osoby mówiącej w tekście,</p> <p>⇒ badając strukturę świata przedstawionego, dostrzega mechanizmy rozwoju fabuły, akcji, głównych wątków utworu prozatorskiego,</p> <p>⇒ na podstawie analizy utworów literackich podejmuje próbę interpretacji znaczenia i miejsca człowieka w świecie,</p> <p>⇒ odczytuje inne odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym,</p> <p>⇒ analizuje treść oraz tworzywo adaptacji filmowej lub teatralnej dzieła literackiego,</p> <p>⇒ bada zależność między tworzywem dzieła a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki,</p> <p>⇒ wyjaśnia mechanizmy oddziaływania reklam.</p>
SŁUCHANIE	<p>⇒ dostrzega przerośny sens wysłuchanego tekstu,</p> <p>⇒ tworzy własne utwory inspirowane wysłuchanym tekstem,</p> <p>⇒ potrafi sporządzić notatkę w wybranej przez siebie formie na podstawie wysłuchanego tekstu.</p>
PISANIE	<p>⇒ pisze różnorodne wypowiedzi, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,</p> <p>⇒ wprowadza do dialogu słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,</p> <p>⇒ pisze opowiadanie twórcze z elementami opisu sytuacji i charakterystyki, list oficjalny i otwarty, notatkę w formie ciągłej, mapy mentalnej, schematu, charakterystykę porównawczą, rozprawkę (dwa typy),</p> <p>⇒ wyjaśnia treści przerośne i symboliczne oraz konteksty interpretacyjne w opisie dzieła plastycznego,</p> <p>⇒ w sposób pełny i przemyślany charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, przedstawia wszystkie możliwe motywy jej działania, ocenia postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych,</p> <p>⇒ poprawia własne błędy językowe i stylistyczne.</p>
NAUKA O JĘZYKU	<p>sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <p>⇒ fonetyki (stosuje wiadomości dotyczące różnicy między zapisem a wymową głosek oraz funkcji głoski <i>i</i> w wyrazie),</p> <p>⇒ słownictwa i słowotwórstwa (korzysta z bogatego zasobu słownictwa, stosując wyrazy bliskoznaczne, synonimy, antonimy, peryfrazę, eufemizmy itd.; dba o poprawność stylistyczną tekstu; ilustruje wypowiedzi odpowiednio dobranymi związkami frazeologicznymi i przysłowiami; wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie ich etymologii; wyjaśnia zmiany znaczenia wyrazów; bada funkcję neologizmów i archaizmów w tekście; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; porządkuje rodziny wyrazów),</p> <p>⇒ fleksji (poprawnie używa w wypowiedzeniach ustnych i pisemnych form odmiennych i nieodmiennych części mowy, analizuje ich funkcję w zdaniu; dokonuje rozbioru gramatycznego wypowiedzenia pojedynczego),</p> <p>⇒ składni (dokonuje analizy logicznej wypowiedzenia pojedynczego; rysuje wykresy logiczne zdań pojedynczych z różnymi typami orzeczeń i podmiotów, schematy wypowiedzeń złożonych współrzędnie i podrzędnie; rozpoznaje i konstruuje zdania bezpodmiotowe; dba o poprawność interpunkcyjną wypowiedzeń pojedynczych i złożonych).</p>

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

obszar aktywności	wymagania
MÓWIENIE	⇒ buduje twórcze, bezbłędne pod względem językowym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej wypowiedzi, w których się swobodnie posługuje werbalnymi i niewerbalnymi środkami wyrazu,

	<p>⇒ rozpoczyna i podtrzymuje dyskusję na tematy związane z lekturą; rzeczowo, z zachowaniem zasad kulturalnej rozmowy ocenia stanowiska dyskutantów i podaje propozycje rozwiązania problemów,</p> <p>⇒ swobodnie się posługuje różnymi formami opowiadania i opisu,</p> <p>⇒ w sposób pełny i logiczny charakteryzuje bohatera lektury,</p> <p>⇒ wygłaszając tekst z pamięci, dokonuje jego interpretacji głosowej.</p>
CZYTANIE	<p>⇒ czyta krytycznie wszystkie lektury obowiązkowe i nieobowiązkowe,</p> <p>⇒ odczytuje sens utworów poetyckich, prozatorskich i innych dzieł kultury (również spoza listy lektur przewidzianej programem nauczania) na poziomie krytyczno-twórczym, uwzględniając ich strukturę i treści przenośne oraz symboliczne; odwołuje się do kontekstów kulturowych.</p>
SŁUCHANIE	<p>⇒ analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach komunikacyjnych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,</p> <p>⇒ analizuje i interpretuje przenośny sens wysłuchanego tekstu artystycznego.</p>
PISANIE	<p>⇒ swobodnie się posługuje wszystkimi przewidzianymi w programie formami wypowiedzi pisemnej, a ponadto tworzy własne teksty, ciekawe pod względem treści i stylu, bezbłędne językowo,</p> <p>⇒ formułuje wypowiedzi na temat przeczytanych lektur,</p>
NAUKA O JĘZYKU	<p>⇒ świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania fonetyki, słownictwa i słowotwórstwa, fleksji oraz składni; przestrzega norm poprawnościowych w formułowanych wypowiedziach</p>
<p>W pełni posiadał wiedzę i umiejętności określone w programie nauczania danej dziedziny edukacyjnej, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia oraz biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania przedmiotu, proponuje rozwiązania nietypowe lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych na poziomie międzyszkolnym, powiatu i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim, powiatowym albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia. Ponadto laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim w szkole podstawowej oraz laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, otrzymują z danych zajęć edukacyjnych celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.</p>	